

Hirdetési díj helyben:	
Egész évre	8 frt
Félévre	4 frt
Negyedévre	2 frt
Vidékre 1 forinttal több.	
Hirdetési díj:	
Egész oldal	20 frt
Fél oldal	10 frt
Negyed oldal	5 frt
Ezenfelül minden hirdetésnél 30 kr kincst. illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

MEGJELNIK HETENKINT HÁROMSZOR:
VASÁRNAP, SZERDÁN és PÉNTEKEN.

Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII-ik kör, Virág-utca
337. házszám.

Ugy a köziratok, mint a hirdetések ott vetetnek fel.

„Nyilttér” sora 15 kr.

Kisebb hirdetéseknel minden szó után 5 kr és a kincstári illeték számitatik.

A palicsi villamos vasut.

I.

Hogy furdintézetünknek gyors és a kívánalmaknak megfelelő olcsó közlekedése legyen, ez rég óhajtott kívánalom Szabadkán. Tervezték közuti vaspályát lóvonattal, tervezték gőzgéppel, sőt tervezték az utóbbi időkben közönséges omnibusz járatokat is. A haladás mindezt ledöntötte és megszületett előttünk a villamos vasut kérdése, mely testet nem öltött ugyan egészen, de amelynek ki kell épülnie mielőbb, ha akarjuk, hogy Palics Szabadkának és Bácskának sőt a szenvedő vagy üdülést kereső nagy közönségnek az a menhelye legyen, amelylyé maga a természet felavatta azt.

A villamos vasut eszméje pár esztendő óta függ a levegőben, s bár a föld- és egyéb elómunkálatok meg is kezdettek, a véglegzés még mindig vajudik.

Ez ügyre vonatkozólag a közügy egyik előkelő emberétől a következő sorokat vettük:

Tekintetes Szerkesztő ur!

A helyi sajtóban többször olvastam a palicsi villamos vasut készítése felől, azonban a kiépítés utirányáról fogalmam nem igen volt, mert Palicsra menve, a vasuti indóháztól félreesik a villamos

vasut alapmunkálata. Legutóbb érdeklődve a vállalat iránt, megtekinttem azt, és sajnosan láttam, hogy alaposan eltévesztették a megállóhelyet.

A tópartra menni!

Minek?

Ezt helytelenitem több okból is:

1-ször Palics jövő kiépülése nem a vízre számítható s így a forgalom sem összpontosulhat a víz mellett.

2-ször, az államvasut sineit át kell metszeni s e vasutigazgatóság kegyelmére lesz utalva a villamos vasut.

3-ször, e két pálya versenytárs lesz a jövőben, minek természetes folyománya, hogy az államvasut nem fogja engedni jövedelmeinek apasztását s érdekében lessz nehézségeket teremteni.

4-szer, a villamos vasut nem fog tetszése szerint közlekedhetni, mert az államvasut megtagadhatja az átkelést minden perczen s a villamos vasut utasai leshetik az átjáró kinyitását óra számra, amíg a pálya szabaddá tétetik.

5-ször, a villamos vasut utasai előtt elhaladhat a rendes vasuti személyvonat, szabadon minden perczen, míg ez a fentiek miatt megfordítva nem történhetik.

A villamos vasutnak tehát más irányt kell választani.

Még nem késő.

Ha azt akarják, hogy jövője legyen, emancipálni kell magát az államvasutaktól.

Szegény Szabadka! Kossuthot leszavazta, Jókait megválasztotta díszpolgárnak! Pedig mindkettő megérdemelte ezt a tiszteletet.

Tegnap olvastuk a „Szabad Szó” fővárosi lapban:

„Jókat díszpolgársága.

A sok város mellé, mely Jókait Mórt írói jubileuma alkalmából díszpolgárrá választotta, újabban Székelyudvarhely csatlakozott, melynek ő a második díszpolgára. Az első, ki lehetne más? — Kossuth Lajos.”

Igy illett volna Szabadkán is.

De hát:

Szabadka? . . . . .

Vallás-ellenes népgyűléseket rendez.

Maradiság“ ösvényén.

III.

Tudva van, miszerint ha az alaptétel téves, az abból levont összes következtetések sem állhatnak meg. A B. E. cikkzője azon téveszméből indul ki, hogy azelőtt 25 évvel kényszerült az igyazgató-tanítói rendszert s így nem ésszerű, nem opportunus azt most már életbe léptetni, annálkevésbé, mert ez oly intézvény amely a haladás behatásainak van kitéve.

Mekkora tévedés! Hiszen tudjuk, hogy Eötvösnek nagy műve a népoktatási törvény — nemcsak korszakalkató, hanem kort meghaladó alkotás, mely a művelt

TÁRCZA.

Kossuth Lajos mint színműíró.

Azon számtalan műkincs közé, melyek elveszését eléggé nem sajnálhatjuk: tartozik Kossuth Lajos becses két kézírata is. Mindkettő színpadi mű, s ugyancsak elő is adatott. Élő emberek látták még e művek eredeti fogalmazványát s most hasztalan nyomosunk utánuk. Egyike ezen színműveknek volt a Kossuth Lajos által Weisenthurm Tranul Janka művei közül magyarra átdolgozott színmű a „János Finnlandi Herceg.” Legelőször 1889. május 21-én adatott a nemzeti színházban, utoljára, illetve harmadszor ugyanott 1842. szeptember 21-én mutattatott be. Személyei következők voltak: Erich svéd király: Fancsy; Mária királyné: Bartháné; János, a király mostohatestvére, finlandi herceg: Bartha; Katalin, János neje: Laborfalvy Róza; Zsigmond, János fia: Szilágyi Lilla; Richers gróf: Lendvay; Braske udvari tanácsos Udvarhelyi M.; Wolovszky leugyel követ — Szentpéteri; Botvid — Szigligeti; Struen — Csépregi; Theit — Szabó; Tömlőzartó — Balog. Néhány év előtt még Kossuth e kézírata a nemzeti színház

kézírtatárának volt tulajdona, fájdalom azonban eltűnt onnan. Néhai Balázs Sándorral egy izben huzamosabb ideig keresgeltük — de nem volt fellelhető, bárha ő is jól ősmerte s többeknek megmutogatta, mint Kossuth ereklyét. Ma ez is az eltűnt reliquiák számát szaporítja.

A második eltűnt reliquia, melyről az előbbi sorok kapcsán emlékezünk meg, egy történeti szindarab, melyet több megbízható forrás, egy eredeti színlap és egy sügőkönyv tanúsága szerint állítólag Kossuth Lajos írt, vagy legalább is neki tulajdonítanak. Kossuth Lajos 1886. március 15-én hozzám intézett levelében azt írja e Szinnyei József, Székely József s többek által hiteles forrás megnevezése alapján neki tulajdonított szerzőség ellenében, miszerint nincs tudomása a neki tulajdonított darab felől. Minthogy pedig a szóban forgó darab kézírata egy nemrég elhunyt öreg színgazgató hagyatéka közt hányódott el állítólag, immár még a közelmúlt korszak tanulmányozója is kénytelen-kelletlen oda téved, más hiányában, ha egy-egy újabb időkori, azaz nem régi és közkézen forgó hiteles nyomtatványt talál, hogy valjon a legjobb emlékezőtehetségnél is félszázad

multán nem képez-e erősebb és helyesebb tájékoztatást egy-egy nyomtatvány.

A napokban kezembe került a „Honművész” 1888. évi április 25-én Pesten megjelent füzeté, melyben az általam eddig ősmertetett forrásoknál részletesebben és pedig következőleg van bemutatva azon dráma, melyet Kossuthnak tulajdonítanak, Munkácsy János tollából:

„Magyar játékszin.” Pozsony. Április 15-én a dunántuli színészi társaság ezen nemzeti történelmi drámát adá elő 5 felvonásban András és Béla, vagy korona és kard, alkalmaztatta T. Kossuth Lajos ur zempléni hazafi. — Minő feltételek alatt hívá meg e társaságot az itteni német játékszin igazgatója, nem tudom, mily remények ósalogatták e vándorszínészeket Pozsonyba, hol Kárpátbérczei alatt csak a német és tót nyelv virágozik — ha csakugyan lehet a havason s alatta valaminek virágozni — ezt sem tudom. El ne rettenjen az olvasó azon, „hogy én hát semmit sem tudok,” mert bizonyossá tehetem róla hogy itt is igen sokan vannak, kik velem együtt semmit sem tudnak. Ismeretes, hogy hazánkban a színészi társaságok nem egyebek, mint megannyi vándorló s bujdosó muzsák s hogy e különben is elhagyatott

nyugati kulturálmok mintájára készül-
ven, korát nálunk legalább egy fél szá-
szaddal megelőzte. Tehát nagyon is oppor-
tunus az igazgató-tanítói intézmény melyet
koránt sem szült kényszer, hanem a reális
alapon nyugvó czélszerűség hozta magá-
val, s ha ezen intézmény Magyarországon
összes többi községeiben bevált s czélsze-
rűnek bizonyult, — akkor megengedi a t.
czikkező, hogy nálunk is üdvösnek fog
bizonyulni, mert azt csak elfogja ismerni
a t. cikkíró, hogy nem ő a világ legna-
gyobb paedagogusa, aki oly csalhatatlan
módra állítja fel teteleit.

És elhíheti czikkező, hogy népoktatásunk
fejletlenségének oka csakugyan a szakfe-
lügyeletben keresendő. Mert az csak nem
ellenőrzés, ha az igazgató bemegy az is-
kolába s ott megolvassván a tanoncokat,
a számat noteszába bevezeti s ezzel azt hi-
szí, megfelelt látogatói tisztének. Az ilyen-
féle látogatás mit sem ér. sőt kárára van
az iskolának. mert a tanulóktól czéltalan-
ul rabolja el az időt.

Az elnöki javaslat s illetve most már
határozat világosan megszabja a helyi fe-
lügyelet alapját s ez nem más, mint maga
a részletes tanterv és a munkanapló. De
hát aki ilyen alapon akarja gyakorolni a
felügyeletet, annak tüzetesen kell ismerni
minden osztály tananyagát s otthon kell
lennie a didaktika minden részében. Le-
het-e ott ily alapon való ellenőrzést ki-
válni, ahol a felügyelő közeg maga sincs
tisztában a tananyaggal, sőt azt sem
tudja, melyek a törvényben előirt tantár-
gyak, állítván, hogy a torna és ének nem
a törvényben megszabott órákban, hanem
azokon kívül oktatóndó. Lehet-e ellenőr-
zésről szó, ha maga a felügyelő közeg
egy helyes leczkerendet el nem készít,
s aki rendén valónak tartja, hogy egy
önálló osztályban 5—6 óra csendes fog-
lalkozással tölteti el s ez a leckerend-
ben is világosan ki van téve? Mi sem bi-
zonyítja jobban a mostani igazgató nem
arravalóságát, mint azon beigazolt körül-
mény, hogy 4 év alatt azt sem tudta, mi-
lyen tankönyveket használnak az V. osz-
tályban. Ezt az egész tantestület tudja.

As az állítás, hogy a népoktatási tör-
vény megalkatása után 3 évvel már belát-
ta városunk törvényhatósága, hogy egyön-
tetű az iskolák intenzív fejlődését biztosí-
tó szakfelügyelet az igazgatói állással
könnyebben vihető keresztül, mint az igaz-
gató-tanítói rendszer mellett, — nem
egyéb fallatánál, meggondolatlan mondás-
nál.

Ezt az állást egyszerűen a b. e. Peáczek
kedvéért creáltak, aki az akkori hatóság-
nak s mérvadó köreinek kedvence volt
s akit ily úton jutalmaztak. Igaz, hogy az
igazgatónak van köiön szabályzata, — de
erre jellemzésül csak annyit jegyzünk meg
hogy az igazgató nyilt ülésben kinyilvá-
nitotta, miszerint nem tudta, mi a teen-
dője és szabályzatát nem ismerte.

Czikkezőnek az a felfogása, mintha
egészségesebb állapot volna. ha az igaz-
gató tanítástól menten csupán a felügye-
letnek él, — szintén nem állhat meg, hi-
szen a mostani aera alatt iskolai beléle-
tünk tekintetében évtizedekkel visszafelé
estünk.

És ha mi sem szólna egyéb az igazga-
tótanítói intézmény mellett azon körül-
ménynél, hogy ha az igazgató rosszaka-
ratu vagy szaktanulatlan, ugy egész isko-
lai nemzedékek évtizedekre tönke vannak
silányítva.

Czikkezőnek általában egész törekvése
oda irányul, hogy a mostani rendszer ma-
radjon meg, ha mindjárt az ügynek kárá-
val is jár. Azon állítás, hogy népességünk
szaporodott, az iskolák száma emelkedett,
nem czikkező, hanem a mi álláspontunk
mellett szól éppen azon fordul meg a
dolog, hogy oly nagy területen szétszórt
sok iskolát egy-két ember nem látogathat
meg előirt úton, s ezen oknál fogva
az igazgatói intézmény létjoga megszűnt.

Folytatása következik.

Több tanító.

A magántisztviselők országos nyugdíjgyejesülete.

Politikai és társadalmi életünk, nem
különben az ipar és kereskedelem legki-
válóbb képviselőinek támogatása mellett

az előkészítő bizottság eljutott végre a-
zon ponthoz, hogy hét hónappal ezelőtt
megkezdett fárasztó és nehéz munkálko-
dását befejezhesse. Ugyanis a nagy je-
lentőségű nyugdíjgyejesület alapszabálya-
it, mely sok számítás és adatgyűjtés a-
lapján, Bogyó akadémiai tanár és több
más szaktekintélynek közreműködésével
készült el, felhívási és taggyűjtő ivekkel
együtt a szélrózsa minden irányában
most küldi szét a bizottság.

Az alapszabályokban végigvonuló czél-
tudatos intézkedések és a magántisztvis-
selők érdekeinek mindenképeni gondo-
zása arra hagy következtetni, hogy e
szép eszme megvalósulásával, végre va-
lahára egy oly intézmény fog létrejönni,
mely számtalan érdekeltnek biztos me-
nedéke lesz és így megfogja teremthetni
annak az osztálynak a támaszát, mely-
nek komolyságától és törekvésétől nem
kis mértékben függ a hazai ipar és ke-
reskedelem fellendülése. Régen érzett
hiányt fog pótolni ez a nyugdíjgyejesület
és így nagyon természetesen találjuk,
hogy ennek megalakulása iránt mind
inkább nagyobbodik az érdeklődés, mely
kifejezést talál egyes intézetek és vállalatok
vezetőinek, nem különben több
magánczégek főnökének ama ígérétében
is, hogy az egyesület alaptőkéjének gya-
rapításához hozzájárulni és mint alapító
vagy pártoló tagok az egyesületbe be-
lépni fognak, de kifejezést talál ez azon
önkéntes adakozásban is, melyet az ügy
barátai az előkészítés költségeinek fede-
zésére teljesítenek.

A magántisztviselőket tehát csak buz-
ditani lehet arra, hogy tömegesen lépjenek
be ebbe az intézetbe. De a mi a
magántisztviselőnek buzdításul szolgál-
jon, az egyszersmind szózatul szolgáljon
a főnököknek a hatalmas pénz-, biztosít-
tó-intézetek és kereskedelmi vállalatok-
nak arra nézve, hogy minden tőlük ki-
telhető módon istápolják ezt a nyugdíj-
gyejesületet és pénzbeli hozzájárulással
segítség hatalmassá tenni. De nem ké-
telkedünk ebben magunk sem, mert
soha társadalmi osztálynak jogosabb i-

muzsákat gyakran egy sereg géniusz kör-
nyezi. Ha most is oly világ lenne, mint
hajdan, hogy e muzsák s géniuszok holmi
isteni illatokkal jóllakhatnának, méltán le-
hetne tőlük várni s kívánni, hogy sokat
tudjanak s az ész jeles szüleményeit mű-
vészileg személyesítve, sokakat tanítsanak,
köztetszést nyerjenek; de addig, míg ők
mostoha sorsukkal küzdve magokat és kis-
ded géniuszaikat, gyermekeiket táplálni alig
tudják, addig tőlük ezt kívánni valódi
„méltatlanság!“, mert fogadom, hogy táplá-
lálék nélkül nemcsak valamennyi muzsa,
hanem maga Jupiter is magas Olimpusá-
ban isteneivel s istennéivel együtt elveszne.

Alig jött ide e társaság, noha a néme-
tet művészetében közelismeréssel feltümulá,
állandósága tüstént ingadozék s egy dara-
big a határozatlan maradás, vagy elvándor-
lás közt sóvárogván, végre a nagylel-
kü hazafiak pártfogásából, mint jelenté, az
előfizetés tizenkét játékra levén, másodszo-
ri előadását az említett darabon kezdte.
Nagylelkű pártfogóktól a játékszin üres
vala, pártfogónét magnak valót is alig
láthatott az ember egyet-kettőt; osodálko-
zám s nem tudtam felfogni ésszel, én va-
gyok-e nevetésre méltó, ki egy héten alig
áldozhatik 1 forintot pártfogásra és most

egyszerre pártfogó levék — vagy én ne-
vessem, gunyoljam-e ki azokat, kik min-
dennap adhatnának 1 frtot, de pártfogók
nem akarnak lenni. — Nemzetiséget érez-
ni, gyámolítani. ébreszteni, valljuk meg,
nálunk oly dolog, melyről mélyen s józa-
nul gondolkozni nem tanultunk, nem tu-
dunk.

Ennek szüleménye honunkban a színészi
társaságoknak is szomorú sorsa; hány hely-
lyen, hogy ne mondjam nevezetesebb vá-
rosainkban ritka tünemény még a magyar
színészek megjelenése! Fellépnek, — egy-
szer-kétszer a játékszin tömve van, isme-
retlen hangon beszél a művész; egy-két
látás, hallás után a nézőközönség kíván-
csiságát kielégíté, s az önhazájában ide-
gen színész az anyai nyelvvel együtt to-
vább bujdoshatik! Fellép Pozsonyban és
éppen most ez a társaság is, s tizenkét
előadásra másodszor kezd küzdeni ingado-
zó sorsával, mind a mellett is, hogy mű-
vészeti mivelttségének néha a legkielégítőbb
jeleit adá.

E társaság másodszozi pályafutásának
első mutatványa, mint emlitém, András és
Béla; a játék tartalma ez: Vid, András
király főtanácsnoka, gyűlöli a király test-
vérét Béla herceget, a tiszamelléki főve-

zért azon okból, mert lengyel nője van
(Micziszlav lengyel király leánya), a ki-
rály bosszuját Béla ellen csak nem halá-
lig ingerli; de a főtanácsnok mi czélt akar
érni a herceg elestével nem tudom, mert
a dráma alkalmaztatója ezt a néző közön-
ség előtt eltitkolá, holott a bün sem szok-
ja czél nélkül elsimitott játékát üzni. A
főtanácsnok Béla hercegnek egyik barát-
ját a Tiszamellékén megöleti, s az annál
talált levelekkel a királyt arra bírja, hogy
testvére itélő szék elejébe álltassék, hol
Béla halálra ítéltetik, de minő nagy és
nevezetes okon? ismét nem tudom, mert a
leveleket fel nem olvassák, s Béla csak azt
vallá, hogy börtönéből el akart szökni, de
azt, hogy thronusra vágyott, mely mint
pártütés halált vonhat maga után, azt az
alkalmaztató, mivel hihetőleg e dolog tit-
kos tanácsban történt, velünk ismét nem
közlé. — Ernyei királyi tanácsnok esede-
zik Béla herceg életeért, s javasolja a fe-
jedelemnek: tétessék a herceg elébe sza-
bad választású korona és kard, ha ezt vá-
lasztja kegyelem, ha a koronát, halál le-
gyen kárhozatja, azonban Anasztázia a
királyné, a Béla nőjét Geyza fiacskájával
együtt oltalma alá vevé, a herceget tere-
meibe szökteti; Geyza s a hercegné látá-

génye nem volt, mint a művelt elemeket magába záró és nagy száma által az államban is számot tevő magántisztviselők osztályának akkor, midőn bölcs előre látással, késő vénségre, napjainak nyugalmát akarja biztosítani. A nyugdíjra való kilátás a magántisztviselő komoly törekvését fokozhatja, a főnökök támogatása pedig hálás mukatársakat fog nevelni.

Felvilágosítással szívesen szolgál a központi bizottság, melynek hivatalos helyisége Budapesten a Páris szállodában van.

IRODALOM, MŰVÉSZET.

— Színházunk csak a jövő hónapban nyílik meg. Hitünk: jobb is lesz. Rakodczay Pál társulata búcsút vett Ó-Budától: Erről a „Főv. Lapok“ így emlékezik meg. Rakodczay Pál társulata ma búcsúzott a főváros, illetőleg az ó-budai szinkör színebb közönségétől. Ez alkalommal teljes készséggel irmerjük el a derék társulatnak és vezetőjüknél nemcsak sok jó igyekezetét, de azt a színpadi eredményt is, melyet előadásaiikkal elértek. Midőn ezt örömmel jegyezzük föl, a társulatnak tartozó elismerésen felül nyugtázzunk egyúttal egy általánosabb jelentőségű tény: vidéki színezzetünknek, ha igen lassu menetben is, de fokozatos haladását. Mindenesetre óhajtható volna, hogy vidéki társulataink többsége az egyes szereplők tanultsága, az összjáték — és ami nevezetes — az egész előadás szolid, komoly, minden ripacsokdástól ment jellege tekintetében arra a színvonalra emelkednék, melyen Rakodczayék produkciói állanak. Ismerjük a vidéki színpadok lendülésének akadályait: a szereptanulás veszedelmes gyorsaságának szükségét — mert egy darabot kevésszer ismételtetni — a jelentékenyebb képzettségű és talentumu erőik megszerzésének szinte lehetetlen voltát — anyagi okok miatt, stb. De ezek a nehézségek idővel egyre jobban elsimíthatók lesznek, amint hogy Rakodczayéknál is tapasztalhattuk

sa, kiket Anasztázia a király elébe vezet, megindítják az uralkodó szívét, kegyelmet ígér, de a választást akarja, mert Salamon fiának, kit királylány kenetett, félti koronáját; — Béla a kardot választja a testvéri béke meglőn és Vid az udvartól száműzetik.

Dramát írni a literatori pályának egyik legterhesebb, legsikamlósabb ösvénye a darabot úgy, mint Kossuth ur alkalmaztatá, annak épen nem nevezhetni. Némely képzet, mint az, midőn Vid unokaöccse István, bátyja ellen átkozódik, s ajkain azt ejti ki, hogy a testvér testvére karjai közt bujálkodjék, igen illetlen, ironak nem szabad, botránkoztatás nélkül nem is lehet, a képzetit személyesítő művészek szájába ily szavakat adni, főképp akkor, midőn az egész darab tartalma nem hasonló bünt képez. A nyelv a darabban közönséges és mindennapi, a legnevezeteseb személynek, mint Bélának, nincs több 3 rövid jelenésénél, az is a 3-ik felvonással kezdődik, s csak ezért is e darabból, úgy mint láttuk, a két első felvonás egészen elmaradhatott volna. Megkülönböztették magukat e darabban: Komlóssy a társaság igazgatója, mint Vid, Komlóssyné, Béla hercegnője, ki a szerető hölgyet a fájdalom s kétség-

már az arra való komoly törekvést. A repertoire változatos, friss és válogatott volt: az újabb dráma- és operett-irodalom java termékei mellett szívesen láttuk a műsoron a kedves operett-klasszicitásokat, és szerepelt ott Shakespeare is a III. Rikhard-dal, Macbeth-tel, Velencei Kalmár-ral, szerepelt továbbá Maillart és Herold egy-egy dalműve. Anyagi tekintetben alighanem csalódott várakozásaiban az ambiciózus társulat. De a helyi viszonyok ismerője ezt előre láthatta: a harmadik kerület publikumának szélesebb rétegeiben a műérzék fejlődése még csak a jövő kérdése és ezt Shakespeare-ábrázolások varázsvesszejével sem lehet mesterséges módon előidézni. De az a borzasztó lacikonyha-imitáció — hogy régi megjelölésünket használjuk — sem lehetett hivatott az intelligens közönségre nézve. Részünkről őszintén kívánjuk Rakodczayéknak, akárhol fognak megfordulni, szolgálják az itteninél méltóbb keretben a jó ügyet.

— Jókai Mór regényeinek képes diszkiadása a 13. füzetig haladt előre. A Magyar Nábob már vége felé közeledik a most megjelent füzetekben, melyek fényes kivitelű aquarellekben és szebbnél-szebb szövegrajzokban eléggé bővelkednek. Csak a francia irodalom dicsekedhetik egyes kiváló regényeinek ily fényes és előkelő kiadásával, a Nábob jelen diszkiadása ezekkel is kiállja a versenyt. Mint értesülünk, Jókai e kiadáshoz külön előszót ír, melylyel ezt jubiláris emlékké avatja. A füzetek egyenkint (a 40 kr.) kaphatók és megrendelhetők minden könyvkereskedéstől valamint a kiadótól. (Athenaeum könyvkiadóhivatala, Budapest, Ferenczietere 3. sz.)

Törvénykezés.

A kincésások, — hamis tanuzásra való felbujtás,

Egy megrögzött törődött vén gonosztevő állott f. hó 18-án a helybeli kir. törvényszék büntető osztályának sorompói előtt, aki ravasz fondorlattal és a közép-korra emlékeztető babonasággal vezetett

benesés közt szívrehatólag képezé; Tóth, mint Béla herceg, ki vitézi nagy és nemes tetteket képző szerepeit mindig művésziileg személyesíti; Lendvayné, a király nője, ki mindig igen csinosan szok öltözni, s különösen naiv (ártatlan természetes) szerepeit, mint e darabban is az elragadásig természetileg tudja ábrázolni, — Fántsy, Vid öccse, a társaság új tagja, először lépett fel, s róla mindaddig azt mondhatni, hogy első előadását a közönség tetszőleg vevé. Farkas (a híres tánczos), Lendvay szerepét adván elő, mint király igyekezett ugyan annak megfelelni, de nem önhelyén állván, nem csoda, ha e darabban, melyet csak mesterművészek emelhetnének némileg a tetszés pontjáiig, egy kevéssé hátramaradt. Munkátsy János.

Érzem, hogy Munkátsy János fenti cikkének felelevenítése által egy megoldatlan nehéz kérdést emelek előtérbe, de igen üdvösnek találnám, ha nemcsak az irodalom történések, de az egykoruak közül is egy némelyek pro vagy kontra hozzászólnának ez elveszett reliquia szerzőségéről fennforgó kételyhez. Ha már nem birhatjuk, legalább tisztázva legyen forrása és eredete. Váli Béla.

lépre egy, a földmivelő osztály körében, dacára a kor előrehaladottságának, még mindig találkozó könnyen hívő embert.

Az eset következő: Tavaly történt, hogy Mucsi Vincze zentai tanyai ember szárnyas állatai feltűnő módon elhultak: a gazdálkodó, kinek a baromfi tenyésztése egyik legfőbb jövedelmi forrását képezte, minden kísérletet megett eme csapás megakadályozására, de sikertelen. Panaszkodott minden ismerősének, senki tanácsot adni nem tudott. Egy szép napon történt aztán, hogy Kubina Rozsnyai János Dobó Ferencz társaságában betoppant a káros Mucsi Ferenc zentai tanyájára, kijelentvén, hogy ő tudja az okát annak, miért hullik oly tömegesen és szünet nélkül a szárnyas állat tanyáján s elmondta a tudatlan gazdának, miszerint tanyája körül nagy kincs van elásva, s még ezt föl nem emelik, a járvány nem fog megszűnni. Bemutatta egyszersmind kollegáját, Dobó Ferenczet, aki egy bűvészpálczával kezében (mely a törvszék asztalán bünyelként fekszik) szinte ajánlkozott a kincs kiemelésére, de ugymond, több misét kell előbb olvastatni. Ezt panaszos nagyon természetesen találta, s így nyomban át is adott a kincésnek 5 frt készpénzt és egy malacot. Ezzel eltávoztak azzal, hogy pár nap mulva visszatérnek a kincs kiadásának megkezdése végett.

A jó madarak látván, hogy könnyen hívő emberre akadtak, pár nap mulva ismét megjelentek és hozzáfogtak az ásáshoz. Ástak, ástak de a kincs nem mutatkozott s így körülbelül egy hó lefolyta alatt részletenkint kicsaltak panaszostól kerek egyezer forintot, de kincs — nincs.

Ekkor világosították fel panaszost a szomszédok s belátta, hogy alaposan be lett csapva.

Panaszos ezek folytán tejjelentést adott be a kincésok ellen, mely ügyben a kir. tszék Marián bíró elnöklete alatt, Dr. Bányai és Raskó bírák, valamint Kovács jegyzőből megalakulva tartotta a végtárgyalást. A vádhatóságot Deák Péter kir. ügyész képviselte, vádlottak védő nélkül és panaszos személyesen jelent meg.

Az ügy terjedelmes ismertetése, panaszos, vádlottak és több tanu kihallgatása után I. r. vádlott ellen még egy második bűnyű, t. i. hamis tanuzásra való csabítás végett tárgyalatott.

Ugyanis olvasóink még élénken visszaemlékezhetnek azon szenzációs esetre mely szerint március hó 27-én Kállay Lajos zentai pénzüntézeti igazgató és lapszerkesztő a Tiszából holtan húzatott ki. Az öngyilkosság okát illetőleg annak idején különféle hírek voltak elterjedve, azt is beszélték, hogy az elhunyt erőszakos halál folytán múlt ki. A család 1500 frt díjat tűzött jutalmul annak ki ez ügyben világosságot teremt. Ezt Kubina János is hallotta s így levelet intézett a család egyik tagjához melyben híven elmondja, hogy ő szemtanuja volt annak midőn az elhalt Kállayt Kozics Aladár több ur társaságában nevezett napon a Tiszába lőkte. Egyúttal azonban elment Barta István zentai lakóshoz, kit arra akart birni, hogy az általa állítólag észlelt gyilkosságot szinte erősítse meg, azt ígérvén neki, miszerint 1500 frtot fog kapni. Barta István azonban erre rá nem állott.

Az elhunyt családja Kubina levelét a zentai jbiróság büntető osztályához juttatta, miből kifolyólag ez ügyben egyide-

jüleg tartatott a végtárgyalás Kubina ellen hamis tanúzásra való csábítás végett. Vádlott összes védekezése abból állott: pletyka volt az egész.

A törvszék azonban nem vette a dolgot tréfának és vádlottat összbüntetés fejében 1½ évi börtönre és 50 frt pénzbírságra, II. r. vádlottat Dobó Ferencet pedig egy évi börtön és 50 frt pénzbírságra ítélte.

Vádlottak, valamint a kir. ügyész és pedig ez utóbbi a büntetés súlyosbitása végett felebbeztek. W.

HÍROK.

— **Uralkodók vadászata közelünkben.** A szász király, Vilmos német császár és a magyar király nagyobb vadászatokban vesznek részt a Dunán túl. Mint értesülünk, a három uralkodó ellátogat a déli vidékekre is és az Apatin és Baja közt elterülő erdőségekben szintén vadászatok tartanak. Erről tegnap jött még az értesítés Szegedre. A szegedkerületi csendőrpáncsnokság a vadászatok színhelyére 30 csendőrt küld le, kiket Windisch Károly csendőrszázados fog levelezényelni a rend fönntartására.

— **A hasított körmű állatok közt városunk határában uralkodott járvány megszűnt,** minélfogva az ezekre nézve fennállott zárlat hatóságunk által felbontatott s így hasított körmű állatok ismét felhajthatók.

— **Az ázsiai kolerának,** mely az ország több részében kisebb-nagyobb mérvben fellépett, városunkban és határában eddig semmi nyoma sincsen, jóllehet a Csúrogh községből megszökött s itt ápolás alá vett 10 koleragyanus munkás közül az egyik névszerint Tuzics Kálmán, kinek atyja Csuroghon meg is halt — súlyos beteg volt. Ürüléke a bpesti bakterologiai intézet által megvizsgáltván, a betegség ázsiai kolerának konstatáltatott.

— **A „Bácskai Ellenőr“** 75. számában megjelent dr Patek Jenőre vonatkozó nyílt levél aláírását illetőleg lapunk zártakor egy hosszabb nyilatkozatot vettünk, amelyet azonban egész terjedelmében nem közölhetünk, annyit azonban konstatálunk, hogy a levél fogalmazója az aláírást „több törzsvendég“-re módosítja. Részünkről pedig azt a megjegyzést tesszük, hogy nagyon csunya dolog az, ha diplomás emberek közt ilyen hajsza folyik.

— **Eljegyzés.** Pollák Mór, a Kunetz Testvérek cég könyvelője vasárnap f. hó 17-en tartotta Bajmokon eljegyzését özv. Fischer Józsefné urhölgy leányával, Irénke kisasszonnyal.

— **Jom Kippur.** A zsidó nagy böjt kedden este kezdődött és kevéssel hat óra előtt bezárták az üzletek nagy részének ajtait, minden zsidó abbahagyta munkáját s előbb haza, azután az imaházban sietett, elkészülni a hűnbánatra és az engesztelődésre. — A templomban felhangzott a híres „Kol Nidreh“, a világirodalom ezen egyik legfenségesebb gyászadalának keletiesen monoton, meg-rázó dallama s a hívők ájtatos gyülekezete mellett verve mormogja, hogy „vétkeztem“. Az esti istentisztelet kezdetétől másnap estig, az első csillag feljöttéig tartózkodnak a zsidók ételtől, italtól. Buzgó ájtatossággal töltik el az egész napot. Ez az a nap, melyet minden zsidó szentnek tart, melyet megünnepel mindenik, melyen magába száll

mind, és kibékül a legnagyobb ellen-ségével is. Reggeltől estig folyton tartott az istentisztelet.

— **A Csúrogh községből** idetelegrafált állítólagos 10 kolerabeteg közül 9 a barakkórházból ép egészségben tegnap elbocsájtatott. A 10-ik, mely súlyos beteg volt, még visszatartatott, de ez is rövid idő alatt ki fog bocsájtatni.

— **A Flumében** jövő évi május hóban tartandó országos dalárünnepélyre városunkból összesen 94-en jelentkeztek.

— **Tüzesetek.** Faddi Ferencz kelebiai tanyáján 2 kazal szalma és 1 baglya széna kigyulladt és leégett. A kár 130 frtra tehető. Biztosítva nem volt. — Engi József ludasi tanyáját ismeretlen tettesek felgyújtották. A tanyai épület tetőzete és a padlason volt gabona s liszt, teljesen megégették. A kár 300 frtra rug. Ez sem volt biztosítva.

— **Merénylet a király vonata ellen.** A „Magyar Hirlap“ egyik számában azt a hirt bocsájtotta világgá, hogy a pópájuk által fanatizált bokszeji oláhok a király vonata ellen merényletet akartak elkövetni. Illetékes helyről ezt megczáfolták, mert csak annyi a való, hogy a sinekből már régebben hiányzott egy szeg, melyet helyreállítottak. A „M. H.“ ennek ellenében fönntartja híreit.

— **Véres párbaj** folyt le a szomszédos Nemes-Mileticsen, f. hó 15-én a déli vonattal egy társaság érkezett Zomborból és kimentek a közeli erdőbe. Ott Lubovits Mitru és Töttössy Géza pénzügyi tisztviselő között, mint a „N. P. J.“ írja, kardpárbaj volt melyet erős szenvedélyvel vvitak és a mely azzal végződött, hogy Lubovits számos sebet kapott, melyből csak egy patakozott a vér, míg Töttössy egy olyan ütést kapott a vállára, hogy harcképtelenné lett. Délután 4 órakor, miután minden kibékítési kísérlet eredménytelen maradt, a párbajt folytatták pisztolyra. Erre a párbajra mind a két fél, kik az iménti kardpárbajban kapott sebeik következtében beállott vérzés folytán el voltak gyöngülve, bekötözve jelentek meg. A két golyó talált; Töttössy a bal felsőkarján, Lubovits pedig a melle közepén kapott súlyos sebet. Mind a két sebesültet a kórházba kellett szállítani. Lubovits életéről ki nyolc kardvágást és mellébe egy golyót kapott, az orvosok lemondottak. A párbaj oka politikai vitakozás volt. Lubovits tul-zó szerb és magyarfaló, míg ellenfele, Töttössy erős magyar érzelmű. Egy zombori mulatóhely kocantak össze és ebből keletkezett a párbaj.

— **Piri Bálint „jó pipás“** Okanizsán, ezt Szabadkán is többen tudják felőle. Most rendőrhíatos, hát tudja is a Kanizsai „röndöt“. A mult hét egyik éjjelén ugyanis széles jó kedve kerekedett egy szalmaöveg atyafival egyetemben, ki elvált a feleségétől s több ízben visszakesergi élete párját. De bármennyire törekszik is ebbeli szándékában, a nő sehogysem enged kérésének. Piri Bálint segítségét kérte tehát. Piri Bálintnak, mint efféle élelmes rendőrnök az a jó ötlete támadt, hogy éjjeli zenét kellene az asszonykának adni. A szót tett követte. Egynehány trombitást összeszedve, az asszony háza elé vonultak. Rögtön ráhuzatták a „Nyisd ki babám az ajtót“ nótát, utána a „Rákóczyt“, de az ajtó a kellemes akkordoknak sem nyílt meg. Erre a csendbiztos ur fölmászva a kapu tetejére, tele torokkal kiáltotta, hogy

ha tüstént ki nem nyitják, majd ők nyitják ki. Miután az ajtó erre sem nyílt meg, egyenkint beugratta a trombitásokat, maga pedig unalomból az ajtót döngette. A nagy zajra előfutottak a rendőrök, kik azonban gyorsan elosontak, látva, hogy a csendbiztos ur mulat.

— **A kicsapott tanulók.** A kultuszminiszter rendeletet adott ki, melynek értelmében ezentul a súlyosabb vétségek miatt kicsapott tanulók is tehetnek magánvizsgálatokat, habár az előadások hallgatásától el vannak tiltva. Az iskolákból való kizárásnak ugyanis csak az lehet ozélja, hogy az illető tanuló a többi közül eltávolítottassék s nem az, hogy előle a tanulás elzárassék.

— **A Pesti Hirlap** mind rendesen, az idén is rendkívüli kedvezményt nyújt előfizetőinek. Még azok is, akik csak most az év utolsó negyedére fizetnek elő, teljesen díjtalanul és bérmentve kapják karácsonyi ajándéku a Pesti Hirlap nagy képes naptárát az 1894-ik esztendőre. Mondani sen kell hogy ez a Naptár felülmul minden más karácsonyi mellékletet, mert egész éven át hasznát veszi az előfizető, nem csak addig, míg ki nem olvasta. S aztán a leggazdagabb és érdekesebb szépirodalmi tartalom mellett — Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Muray Károly, Bársony István, Borostyáni Nándor, Kenedi Géza, Kada Elek, Kozma Andor, Kóbor Tamás, stb. stb. dolgozataival — igen hasznos tájékoztató közlemények is foglaltatnak a naptárban (czimtar, fővárosi utmutató, ügyvédek, orvosok lakjegyzéke, városok stb. nagy vasuti térképpel.) Egész sereg kép tarkítja a szöveget, köztük jeles hazafiak s a legünnepeltebb művésznők arczképei. Ha tudjuk, hogy emellett maga a Pesti Hirlap a leggazdagabb tartalmu, élénken szerkesztett lap, jó tárczákkal, jól megválasztot regényekkel, sok mulattató koleménynyel, — csakugyan melegen kell ajánlanunk a t. olvasó közönség figyelmébe, mint oly ujságot, mely, ma a a lapok közt első helyen áll, legbővebb tartalmu s így az előfizetési árat (negyed évre 3 frt 50 kr., egy óra 1 frt 20 kr.) valóban legjobban megéri. Egyébként aki a kiadóhivatalhoz fordul (Budapest, V. nádor-utca 7. sz.), egy hétig mutatványszámot kaphat, teljesen díjaldanul és minden kötelezettség nélkül.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos

SZALAY LÁSZLÓ A.

üggyéd.

Vojnics Félix városi főjegyzőnél két szoba, konyha, éléstár, kamra és padlásból álló lakás f. év október hó 24-től kiadó.

Eladó föld s szőlő.

A zombori út mellett Misuroi-féle földből 4½ láncc, Neumann szállás közelében a topolyai úton 2 láncc. Az indóház mögött 4¼ kapa szőlő 5 éves ültetés igen szép nemes gyümölcs fákkal.

Az Árpád utcában 159 szám alatt levő ház mely 4 szoba, konyha, éleskamra kocsi fészter s istalóbol haszonbérbe adó esetleg 3/8 része eladó.

Bővebbet Dr Dembitz ügyéd úrnál vagy alulirotnál

Tiborfi Kálmán

csantavéri gyógyszerész.